

1980-1996. QUINZE ANYS DE PREMSA A VILANOVA I LA GELTRÚ. PRIMERA PART*.

Sixte Moral Reixach

ANTECEDENTS

L'any 1981 es va publicar en el Butlletí de la Biblioteca-Museu Balaguer(1) una cronologia de les publicacions periòdiques aparegudes a Vilanova i la Geltrú d'ençà 1950. Aquell treball fou fruit de la recopilació de diversos materials i de la consulta de bibliografia i arxius existents(2). Aquest treball és doncs una continuació d'aquell que s'acabà l'any 1980 i que recull les publicacions aparegudes a Vilanova i la Geltrú i que puguin tenir el qualificatiu de "Premsa" en el sentit més ampli de la paraula.

En la recopilació s'ha procurat seguir els mateixos criteris de selecció d'aquell moment és a dir considerar publicacions de premsa totes aquelles que complissin com a mínim tres condicions o característiques.

Primer, voluntat informativa, és a dir, de transmissió d'informació, fos quin fos el nivell, des de les publicacions de caire escolar que donen una informació molt centrada en el nucli escolar fins a aquelles publicacions fruit d'un procés empresarial que apareixen en el quioscos i en els punt habituals de distribució.

Una segona característica seria la voluntat de continuïtat que ve expressada per la numeració correlativa dels diversos exemplars de la publicació. Aquesta continuïtat és moltes vegades més desitjada que realitzada. Així doncs ens trobarem amb moltes publicacions de les que només hem pogut constatar l'existència de molts pocs exemplars i en algun cas exemplar únic però numerat i, per tant, ni que fos de manera inicial existia una voluntat de seguir realitzant la publicació. En aquest apartat no hem considerat com a premsa programes habituals de celebracions cíviques o populars. La voluntat de continuïtat hauria, almenys en principi, d'anar lligada a una periodicitat constant. És també un element a tenir en compte tot i que el compliment d'aquesta constància és en la majoria dels casos desitjable però no realitzable.

La tercera característica és el suport escrit i editat d'aquesta premsa sigui pel mitjà que sigui. Aquí caldria fer la distinció respecte a la premsa escolar i la majoria de les de la societat que es fa per mitjans precaris millorant però substancialment respecte a altres èpoques ja que el avenços tecnològics i informàtics han arribat també a aquestes publicacions i per altra banda un

* La segona part serà publicada en un número posterior.

nivell de publicacions d'alta qualitat formal que feia temps que no es donaven a la ciutat. Trobarem publicacions fetes encara amb multicopistes de les més senzilles junt a publicacions realitzades amb luxe formal. Aquesta és la realitat i per tant cal explicitar-la tal i com es presenta.

En la confecció d'aquest treball hem constatat la manca de fons en els diversos arxius de la ciutat. Certament les publicacions que surten esmentades és fruit d'un treball de camp, de la recollida dels materials en els indrets més diversos. La no existència masses vegades per part dels editors de la voluntat de fer arribar els exemplars primers a les biblioteques o arxius fa que sigui molt difícil el poder-los trobar. La pròpia precarietat de les publicacions fa que això sigui moltes vegades lògic.

Ja hem esmentat abans que aquest treball segueix el que va publicar-se l'any 1980 que també seguia al que l'any 1950 havia publicat l'Antoni Pujol i Bernadó a la revista Pairalia(3) i per tant hem volgut garantir una certa continuïtat que pot permetre l'aprofundiment global o sectorial en l'estudi d les publicacions.

LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA EN LA PREMSA

Els historiadors situen el procés de la transició democràtica entre els anys 1976 i el període constitucional, o de l'aprovació de la constitució. A efectes rals a moltes ciutats de Catalunya els moviments per procedir a la democratització de les institucions i de la mateixa vida ciutadana comença abans, o almenys els indicis de que alguna cosa s'està movent són anteriors a la mort del General Franco. Concretament a Vilanova i la Geltrú creiem que hi ha dos fets que marquen aquest nivell de canvi o si es vol de que la proximitat d'un nou règim està ja cantat, malgrat que encara la situació de dictadura duraria tres anys més. Aquests dos fets els situem a l'any 1972, per una banda la fundació de la colla castellera Els Bordegassos de Vilanova i per l'altra l'aparició de la revista Foment. No es tracta ara i en aquest treball d'analitzar el paper del moviment polític o sindical en el procés de transició que va fent amb més o menys força. Existeix i actua però encara es mou a un nivell de clandestinitat rigorosa tot i que és cert que les seves principals personalitats són prou conegudes i respectades.

Hem assenyalat dos fets importants, el naixement o fundació dels Bordegassos de Vilanova, fet que és paral·lel al moviment de recuperació de la festa que es dona a tot Catalunya. Aquest fet social aglutinarà a tot un seguit de persones vinculades d'una manera directa o indirecta als moviments polítics i sindicals que donaran una nova dinàmica a les entitats i per tant al procés de ressorgiment de la societat civil que serà clau en la sortida al carrer de noves publicacions de tot tipus.

L'altre fet i que ens pertoca més en aquest treball és l'aparició de la revista FOMENT, que si bé en el seu primer número no deixa de ser un butlletí

intern confeccionat amb un clara precarietat de forma i de fons, poc a poc, i per voluntat de les persones que estan al davant de la publicació és converteix amb una publicació que com a mínim tindrà tres virtuts. La primera la recuperació de les formes. D'ençà de la desaparició de les revistes històriques i emblemàtiques com PRISMA o THEMIS, l'aspecte formal de les publicacions és més aviat pobre i mancada de recursos visuals. Té una certa lògica, la majoria de les publicacions són fruit d'aventures personals dintre les entitats o bé es mouen en l'insolvència econòmica i, per tant, es fa difícil poder oferir qualitat. FOMENT, òrgan informatiu de la societat del mateix nom per voluntat dels seus responsables vol cobrir aquest espai de qualitat formal i acurada, impresa amb paper de qualitat va introduint, mica en mica, el color i l'acurada compaginació. La recuperació d'aquesta qualitat formal és important perquè en mig de tanta publicació precària va ser bo que aquesta revista reivindicés la forma en un mitjà informatiu i d'opinió ja que la seva lectura era molt més plaent. Una segona virtut que té la revista és l'utilització de la llengua catalana com l'habitual en la publicació. No és evidentment FOMENT la primera publicació que és fa en català –cal aquí recordar el paper important de les publicacions de La Talaia en aquest aspecte- però l'ús d'aquesta llengua en una publicació de qualitat li dona un major apreci. La inclusió de firmes de totes les ideologies és el tercer aspecte que entenem positiu i que dona la característica de publicació frontissa en el trànsit de la dictadura a la democràcia. Si seguíssim la trajectòria de les persones que signen alguns dels articles veuríem que gairebé està representat tot el ventall polític. La publicació, els seus dirigents, no posava traves a la publicació d'articles, això si, demanava un cert nivell d'autocensura i, curiosament, per exemple, alguns dels autors no utilitzen termes que en aquells moments poden representar inconvenients, així: marxista, Països Catalans... són paraules insinuades, però gaireb) i explicitades.

L'any 1975, apareix la revista LA VEU DE LA PASTERA, òrgan informatiu de la societat l'Acord, societat que està formada per joves i per tant amb una dinàmica més polititzada que la societat Foment que llavors representava la societat vilanovina benestant i apolítica a l'estil del que pregonava el règim. LA VEU DE LA PASTERA, sense la qualitat formal de FOMENT, esdevé ben aviat la veu de l'oposició democràtica, que llavors estava representada unitàriament per l'Assemblea Democràtica de Vilanova. No cal dir que aquesta publicació estava íntegrament escrita en català. Respecte a la llengua cal fer esment que en aquesta època del tardo-franquisme i el procés cap a la transició l'única publicació de caràcter professional que surt a Vilanova és el "Diario de Villanueva", que, l'any 1973, encara publicava notes reclamant que els escrits de "interès general" vagin redactats amb "la lengua común"(4).

A l'any 1976, apareix a Vilanova "Setmanari de Vilanova"(5), que pretén ser un projecte professional i empresarial seriós en el món de la premsa escrita a Vilanova, escrita íntegrament en català i declarant-se, obertament, partidari del procés democràtic, el "Setmanari" només durarà dos anys aproximadament, per una banda els reposicionaments polítics dels seus redactors

principals, l'operació empresarial cedint la titularitat a l'incipient dreta democràtica local i la poca consideració que la publicació va trobar entre els partits progressistes va fer de l'intent, una seriosa empresa però de poca durada. Del "Setmanari", però en va sortir un seguit de professionals de la premsa que després esdevindrien uns excel·lents periodistes que han ocupat llocs de responsabilitat en diversos mitjans informatius.

Una altra dada que sembla prou significativa d'aquest temps de la transició és el nombre de publicacions que han aparegut. Entre l'any 1975 i l'any 1981, les publicacions aparegudes són tantes com entre l'any 1945 i l'any 75, això significa que l'esclat de les llibertats també ha repercutit en les ganes d'expressar-se mitjançant la premsa escrita. Les característiques més rellevants d'aquesta època són, bàsicament, tres: Precarietat econòmica i per tant són publicacions la majoria d'elles sense base empresarial, fetes per entitats o grups que depenen moltes vegades de les ajudes econòmiques de l'administració. Una segona característica és el poc mirament en les formes, el treball és senzill i poc acurat, el que importa, possiblement, és que arribi el missatge, sense importar com, i la tercera, seria que el sistema d'impressió són encara rudimentaris.

Així l'època de la transició política representa per la premsa a Vilanova un creixement ràpid, la consolidació d'una llibertat d'expressió fruit, possiblement, de l'eufòria democràtica, però que serà una premsa efímera i sense consolidar veritables empreses professionals.

LES TIPOLOGIES DE LA PREMSA EN AQUEST 15 ANYS

No és fàcil de definir alguna característica comuna a la premsa d'aquests darrers quinze anys a la ciutat de Vilanova, ja que com hem assenyalat continua essent una premsa molt localitzada o d'entitat i per tant amb una difusió no massa gran i centrada en els indrets concrets de la seva aparició. Cal però valorar en sentit positiu la incorporació de les noves tecnologies a moltes de les publicacions, la qual cosa ha facilitat no sols la tasca de fer-les sinó també la seva qualitat formal, sobretot, en la seva compaginació i estructuració. Hem assenyalat així mateix que la poca tradició de dipositar les publicacions en biblioteques o arxius públics fa difícil la tasca de poder seguir l'evolució d'una mateixa publicació en el que s'anomena època. A vegades sota el genèric d'època es canvien elements substancials de la publicació i en altres ocasions és simplement un canvi de format o més general encara pel que fa a la premsa de les societats que cada nova junta designi a la publicació amb una nova època. La continuïtat és, doncs, a vegades intuïda més que constatada.

A efectes pràctics del treball, hem dividit les publicacions segons es seves tipologies i segons els seus continguts, podria, ben segur, fer-se alguna altra divisió o subdivisió, però entenem que amb aquesta és pot recollir amb fidelitat la diversitat del catàleg de publicacions d'aquest darrers quinze anys.

Així hem agrupat les publicacions sota els següents epígrafs: Premsa Escolar, Premsa Institucional, Premsa Associativa, Premsa Política, Premsa Publicitària, Premsa Professional i Premsa Cultural.

En un apartat que, podríem intitular Diversitat, recollim aquelles publicacions que tenen afinitats diverses o bé de difícil catalogació i també afegir algun que altre comentari a dos tipus de premsa que gairebé han perdut protagonisme: la premsa humorística i l'esportiva. La primera a la nostra ciutat ha tingut una llarga tradició, potser entroncant amb el tarannà un pèl sorneguer dels vilanovins i les vilanovines; pel que fa a les publicacions esportives, si bé és cert, que no havien tingut una representació massa gran al llarg de la història de la premsa vilanovina, també cal assenyalar que en el període anterior al catalogat en aquest treball van tenir un paper rellevant en el procés de normalització lingüística com comentarem més endavant.

Premsa Escolar

L'escola ha estat sempre una institució que s'ha anat adequant a la realitat social. Certament, en moltes ocasions l'escola s'ha situat per davant dels propis moviments socials i ha intuït, més ràpidament, l'evolució de la societat. Diem això perquè en mig del procés del final de la dictadura és una evidència provada que a Catalunya l'escola juga un paper determinant en l'aconsegüiment d'una certa normalització en el camp de la llengua i en el camp de retornar a la història el seu valor. És doncs, en aquesta situació de l'escola, que a finals dels anys 60 i als principis dels primers setanta, l'aparició de les corrents de la pedagogia activa i de l'escola nova, portaren a que el món de l'escola i el de la premsa es creuin de manera molt positiva. No només es tracta de portar la premsa normalitzada a les aules amb voluntat de donar criteris per la seva lectura i per les anàlisis de les notícies i dels continguts generals, sinó també perquè la pròpia escola genera un seguit de publicacions que constitueixen un pòsit molt important per poder adonar-se de l'evolució dels continguts escolars i les orientacions pedagògiques i socials de les escoles.

La premsa a l'escola rep una aportació definitiva amb les tesis pedagògiques de Freinet(6) que fa tota una teoria de l'aportació de la revista escolar com l'element de creació i de relació entre els estaments implicats en el món de l'escola. La transmissió i la publicació de les obres d'aquest pedagog francès al nostre país va tenir molta influència en l'aparició de moltes de les revistes escolars sobretot en els primers temps.

No hi ha dubte que el treball de la premsa a l'escola comporta tot un seguit d'avantatges de tipus escolar. Així la composició del text, la correcció i la compaginació, tenen com a valor el fet de cercar l'equilibri entre text i l'espai. També el tema de les il·lustracions ha donat molt d'interès a les obres escolars i a les revistes. Sobre els mitjans, cal ser realistes i dir que la majoria de les publicacions són més aviat poc reeixides, al marge del seu contingut.

Aquest fet, però, també ha tingut una evolució positiva amb la incorporació dels nous mitjans de reprografia i, sobretot, dels mitjans informàtics, llenguatge que els nois i noies dominen ràpidament, i això, els ha comportat l'aplicació de la compaginació, als canvis de lletra i incorporar dibuixos donant una qualitat que honora els esforços que es fan. L'aprenentatge dels nois i noies comporta també l'endinsar-se en el món del periodisme; la realització de consells de redacció, la distribució de les feines, i els encàrrecs d'entrevistes i reportatges estan a l'ordre del dia de les comissions de les revistes que funcionen a les escoles.

En aquest període catalogat, pràcticament, podem parlar de dos tipus de revistes. Han seguit apareixent les que ja sortien, sobretot a les escoles de primària i han anat millorant els seu contingut i el seu aspecte formal en funció d'aquestes noves possibilitats que hem comentat abans. Per altra banda a l'educació secundària també s'ha obert un nou camp amb publicacions de molt interès. És possiblement en la secundària a on es donen en aquests moments els títols de major interès, lligats a l'IES Joaquim Mir i a l'IB Manuel de Cabanyes. Aquests títols EL MIRADOR i L'INSTI són fruit d'un treball de col·laboració entre alguns membres del professorat i l'alumnat que agafa assignatures optatives vinculades al periodisme. Aquestes publicacions fruit de l'esforç i també de les col·laboracions institucionals, generalment econòmiques, han aportat el món de la premsa escolar un nou estil de fer premsa. L'inconvenient més gran és que són irregulars pel que fa a la seva aparició fruit, també, de les possibilitats de dedicació del professorat i la continuïtat dels nois i noies que s'hi dedicaven. El contingut d'aquestes revistes són bàsicament les que poden atraure a un públic juvenil i van des dels comentaris irònics i humorístics fins a reflexions de caràcter més profund i d'interès general. Les seccions prenen com a model a premsa habitual amb entrevistes i reportatges i sempre ho acompanyen amb fotos o dibuixos realitzats pel propi alumnat. L'Escola de formació Professional també ha tingut la seva publicació però potser més orientada a la broma i a un contingut ,és satíric amb el professorat. La poca constància també ha estat el denominador comú. Si haguéssim de destacar alguna altra publicació ho faríem amb la revista publicada a l'Escola Pompeu Fabra per la celebració dels seus 50 anys. És sens dubte una revista de celebració i això és sempre interessant ja que fa un recull històric i de col·laboració de tot l'alumnat de l'escola.

Prensa Institucional

Entenem com a premsa institucional aquella que publiquen les institucions, bàsicament de representació política. Aquest tema la premsa o de les publicacions de caire institucional és un tema que ha aixecat i ben segur seguirà aixecant polseguera i discussions. És evidentment un dels dèficits de les relacions entre els partits que ocupen representació institucional o millor entre les forces que governen i aquelles que estant a l'oposició.

El joc de retrets i acusacions d'instrumentalitzar els mitjans informatius propis és una llarga discussió que no s'ha pogut resoldre mai i insistim, creiem que seguirà sempre així si no és que s'instauren models nous. Qui governa té l'obligació i també el dret d'informar d'allò que fa i d'allò que pensa fer. Qui oposita es creu, penso que encertadament, també amb el dret i l'obligació d'explicar les seves motivacions i posicions i aquí sorgeix el conflicte. Com s'arbitra això en les publicacions de les institucions? Com es valora políticament la funció dels professionals? Estan els periodistes dels ajuntaments només al servei del govern? Hi ha un seguit de preguntes de les que obtindríem respostes molt diferents segons el paper que els vots et facin jugar. I és evidència clara que els partits quan governen en aquest tema no fan el mateix que quan estan a l'oposició. Per uns és informació i per altres és propaganda gratuïta. Aquest fet, que podríem trobar-lo a la majoria de les ciutats de Catalunya i en els propis debats del Parlament, no és aliè a la ciutat de Vilanova i la Geltrú.

Amb l'adveniment de la democràcia municipal molts ajuntaments van cercar publicacions per donar a conèixer les seves realitzacions i els seus plans de treball i propostes. A Vilanova i la Geltrú apareixia L'Ajuntament Informa que era una publicació d'aquest tipus sense massa qualitat formal i amb nombrosos canvis de format i de seccions. Així succeí durant la primera legislatura. En la segona el propi Ajuntament cercà un mitjà més treballat i polític i va aparèixer Plaça de la Vila amb una formulació de periodisme més professional però clarament inspirada en l'obra de govern i amb les aportacions dels grups de l'oposició aportació que no era ni constant ni massa apreciada per aquest grups. La capçalera de "l'Ajuntament Informa" es reservà per necessitats informatives més concretes i restringides territorialment. Plaça de la Vila fou un producte formalment correcte que tractà temes molt diversos des de l'opti a municipal. El treball periodístic també es notà perquè era molt més llegidora que l'anterior publicació. Amb Plaça de la Vila però començà el debat sobre l'ús i abús de l'equip de govern de la publicació, foren diverses les acusacions des de l'oposició fins i tot s'arribava a comptar el nombre de fotografies en les que apareixia l'alcalde de la ciutat. El govern òbviament replicava amb arguments també sòlids. Aquesta situació es perllongà a llarg de la segona legislatura. L'any 1987 es produeix un fet important a nivell polític. El govern fins llavors socialista perd la majoria absoluta i entre els primers acords que es fan vehiculats per l'oposició hi ha supressió del Plaça de la Vila, deixem pels curiosos la lectura de l'acta del ple de l'ajuntament on els posicionaments que defensen uns i altres són entre coherents i divertits. Endinsats en la legislatura els socialistes pacten un govern estable amb el CDS i això permet tornar a treure una publicació APROP amb un disseny molt més modern i amb menys informació, però també clarament explicativa de l'obra de govern. L'any 1991 els resultats electorals donen un tomb al govern de la ciutat així els socialistes tot i ser la força més votada perd l'alcaldia a mans d'un pacte entre CiU i IC. Amb aquest nou govern que era hereu de l'antiga oposició es veurà acabada la publicació APROP. Però no es trigarà gaire en fer-ne una de nova,

sembla que allò que es deia quan s'estava a l'oposició no serveixi quan s'està al govern i així es crea la publicació GUIANOVA que sota el pretext de ser una guia informativa de manera subliminal i a vegades no tan indirectament el govern va explicant la seva obra i va constatant els seus aconseguints. Dins del GUIANOVA des de l'àrea de cultura es vehicula una publicació de caire cultural anomenada FI DE SEGLE que pretesament volia ser de caràcter plural. La realitat era que s'explicava la política cultural del govern i s'hi afegien col·laboracions, però mai hi va haver explicitada l'opinió de l'oposició. FI DE SEGLE va tenir també alguns exemplars que van sortir com a publicació independent de la GUIANOVA. Com podem constatar, doncs, la discussió sobre la necessitat de la premsa Institucional està servit i no acabat. Per altra banda aquesta premsa també ha tingut alguna crítica des dels sectors empresarials i professionals de la informació ja que l'han acusada en algun moment de treure publicitat i, per tant, de fer una competència deslleial.

Altres publicacions que cal esmentar en aquest apartat són L'ARÇ, publicació de caràcter comarcal, però feta a Vilanova pel Consell Comarcal. Aquesta revista d'una presentació molt correcta informa sobre les activitats del propi Consell hi en cada exemplar tracta, monogràficament, un tema d'interès general. Així mateix conté informació dels diversos municipis i de les seves activitats, té una distribució directa a persones interessades i als centres públics. Altres publicacions són les que s'han realitzat en centres dependents de l'Ajuntament, com poden ser El Centre de Formació Ocupacional La Paperera, que al llarg de la seva existència ha publicat diverses revistes, alguna d'elles fetes per l'alumnat del centre; la darrera PARLEM és una publicació d'una presentació formal molt exquisida i que pretén ser una eina de presentació del centre i de debat sobre aquells aspectes que fan referència a la formació ocupacional i al món del treball. Per altra banda, el Casal Municipal d'Avis de Can Pahissa, va publicar LA RAMBLA, un butlletí informatiu i de col·laboracions literàries que va tenir una bona acollida. També la Mancomunitat de Municipis del Garraf-Penedès treu un butlletí dedicat exclusivament a les dades sobre l'atur i l'ocupació que es donen a les dues comarques amb un seguit d'apartats per sectors que són de força interès sociològic.

Així la premsa institucional amb els debats que suscita i amb la controvèrsia que suposa ha estat en moltes ocasions la manera d'apropar l'administració al ciutadà i a la ciutadana que han pogut conèixer el funcionament de l'ajuntament i dels òrgans paral·lels a través de les seves pàgines. Moltes vegades aquests mateixos ciutadans i ciutadanes són al marge de les discussions sobre el paper d'aquesta premsa. La llegeixen i la valoren sense donar-hi més transcendència. Potser els grups polítics haurien de fer una reflexió serena al marge del sectarisme per trobar solucions consensuades i acceptades que permetessin el desenvolupament d'unes bones publicacions que entenem podrien tenir un camp a cobrir perfectament delimitat.

Prensa Associativa

Vilanova a passat sempre per ser una ciutat amb un potencial associatiu important. De fet la majoria de les manifestacions populars i cíviques han trobat sempre un suport clar en les associacions i entitats. Els grans esdeveniments de caire popular com el Carnaval serien impensables sense un grau d'associacionisme alt. També és cert que les entitats varen ser l'únic referent amb possibilitats de treball durant el franquisme i, per tant, un referent vàlid per vehicular tot un seguit de propostes i activitats que en el moment de l'aparició a la llum pública de partits polítics i sindicats es varen reubicar en el seu espai natural. El món associatiu en general però ha sofert una profunda transformació. Fins l'any 75 té un potencial important que disminueix a les primeries de la democràcia perquè molts dels dirigents associatius es situen en l'òrbita de la política i per tant amb dificultats per mantenir-se al front de l'associacionisme amb una actitud d'imparcialitat. Sembla que aquesta tendència es remunta a partir de la consolidació dels ajuntaments democràtics amb un potencial creixen de les Associacions de Veïns que juguen un paper important de reivindicació i conscienciació de barri.

Els més crítics consideren però que l'associacionisme a Vilanova i la Geltrú se'n ha fet un mite i com a tot mite amb una part de veritat i amb una altra de fantasia. La realitat és que el món associatiu tot i ser molt potent pel nombre de persones inscrites només demostra aquest potencial en moments com el Carnaval. La resta de l'any s'activa esporàdicament en funció d'interessos molt concrets i la seva vida cultural és més aviat minsa i sense massa interès. Actuen, això sí, en aquell espai que li és propi pels seus estatuts però amb poca projecció pública i per tant amb presència cívica reduïda. Cal només analitzar el període abastament explicat en els mitjans de comunicació i en algun llibre del paper de les societats vilanovines en l'immediat postfranquisme amb campanyes per reclamar l'amnistia política, el Teatre Principal i altres elements de caràcter cívic i el paper, per exemple, que han tingut en problemes recents del nostre territori, Autopista, abocador del Garraf...

Possiblement la resituació dels dirigents associatius, una certa acomodació al moment i l'aparició de noves fórmules d'associacionisme ha fet que les entitats tradicionals de la ciutat, algunes amb més d'un centenar d'anys, hagin quedat com a residuals a l'hora de significar gups d'opinió i de pressió socials. Aquest nou associacionisme que alguns estudiosos el qualifiquen de difús es caracteritza per la concreció en el temps dels seus objectius. Així a la nostra ciutat s'han agrupat gent per objectius concrets i un cop aconseguit s'han dissolt. Una altra característica és que bàsicament el forma gent jove amb interessos diversos però que coincideixen en algun objectiu comú. L'entrada amb força també de les ONG i altres agrupacions lligades al servei de voluntariat fa pensar que les societats tal i com estan estructurades, tendiran a ser reducte d'esbarjo dels seus socis i que tothom qui vulgui fer alguna activitat o fer un

treball d'acció social estarà més en aquest nou associacionisme. Les dues fórmules són compatibles.

Tot aquest seguit de consideracions evidentment influeix en el tema que aquí ens ocupa. La premsa associativa també ha patit aquests alts i baixos paral·lelament a les societats. Hem obviat aquí incloure els programes de Carnaval d'aquestes societats. Mereixerien un estudi aprofundit i acurat; concretament el valor documental pel seu contingut i per la seva forma supera en molt l'interès de la majoria de la premsa que han generat les associacions. Agafar els esmentats programes de Carnaval i seguir-los per anys pot ser una bona font d'aquells aspectes més controvertits de la ciutat, la majoria de les publicacions que s'han produït durant els mateixos anys al sí de les entitats no reflecteixen ni molt menys aquesta problemàtica o aquests successos. Això vindria a confirmar una mica la tesi dels que creuen que les societats vilanovines, almenys la seva majoria, només s'activen durant el Carnaval.

La premsa que han produït les entitats en aquest temps és també una premsa irregular pel que fa a la seva constància i amb continguts molt diversos. Si en l'anterior període constatarem que hi havia dues revistes que havien marcat la pauta, com eren FOMENT i la VEU DE LA PASTERA, ambdues perden el seu protagonisme en aquesta darrera època i són substituïdes per altres però que no tindran el pes social que havien tingut aquestes dues. El cas de FOMENT és un cas paradigmàtic. La societat entra en una crisi i enfrontament entre diversos sectors i causarà fins i tot l'abandó d'una part important dels responsables. Part de la redacció de la revista ingressa en una nova entitat i treu una revista amb contingut i forma semblants a FOMENT es tracta de la GRAN PENYA revista de caire cultural i d'informació social. Aquesta revista que té un aspecte formal més que notable recull alguns dels col·laboradors de l'antiga publicació fomentista i n'acull d'altres. Una crisi al sí d'aquesta entitat amb un canvi de junta sobtat ha fet desaparèixer també aquesta publicació.

Per altra banda hi ha tot un seguit de publicacions relatives a les diverses AAVV dels barris que tenen un contingut molt centrat en el territori concret d'influència. Són publicacions que han millorat molt amb el temps i algunes han aplicat dissenys informatitzats que permeten una lectura molt més agradable que les primeres publicacions que van sortir d'aquest tipus. Es constata en aquestes publicacions canvis d'època i de formats de manera molt sovintejada, possiblement fruit de canvis de responsables de la publicació que al fer-la de nou introdueixen matisos personals o potencien aspectes determinats que consideren més importants que en altres èpoques. Cal fer esment que algunes d'aquestes publicacions inclouen publicitat i en totes es posa de manifest la col·laboració de les administracions i del Departament de Benestar Social de la Generalitat que ha treballat en aquest camp de les publicacions.

D'aquest associacionisme "difús" del que parlàvem han sortit diverses publicacions com "Fem Pinya" informatiu de la botiga del mateix nom dedicada a aspectes solidaris amb el tercer món. El TIC ACTIU revista adreçada als

joves feta per un col·lectiu que durant l'estiu de l'any 94 va tenir una forta activitat social.

Són habituals publicacions de grups de joves i també de centres lligats al món de l'esplai i juvenil. Són publicacions que tenen ja una certa tradició a la ciutat i per tant van succeint-se les unes a les altres amb continguts molt centrats en aquesta tasca. Han aparegut també algunes publicacions vinculades a grups ecologistes que fan un treball de denúncia i de conscienciació davant els problemes medioambientals.

En general, doncs, la premsa associativa ocupa un espai important en l'àmbit general tot i que arrossega els clàssics problemes de la dependència d'un col·lectiu poc estable o amb mandats acotats en el temps i per tant massa lligada a les voluntats personals dels seus responsables. Constitueix això una bona font d'informació d'allò que es cou als nivells més públics de les entitats i associacions.

Notes

- (1) Butlletí de la Biblioteca-Museu Balaguer. Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Balaguer. Sisena poca. Vilanova i la Geltrú 1981. Treball: "1950-1980", Trenta anys de premsa a Vilanova i la Geltrú, assaig cronològic".
- (2) Els arxius que s'esmenten en aquest treball del Butlletí de la Biblioteca-Museu Balaguer, s'n els propis fons d'aquesta institució, el de Pau Roig i Estradé i de l'autor del treball Sixte Moral.
- (3) Antoni Pujol i Bernadó. "Cent anys de premsa a Vilanova. Cronologia de les publicacions periòdiques de Vilanova i la Geltrú". Publicat a Pairalia.
- (4) L'any 1973 el DIARIO DE VILLANUEVA publicava una nota de la redacció en què reclamava que els escrits que podessin tenir interès general haurien d'anar redactats en la "lengua común" que, naturalment, era la castellana. Aquest text que en els medis més progressistes de la ciutat va aixecar algunes crítiques va rebre una resposta crítica i irònica per part de la revista ORIFLAMA.
- (5) El SETMANARI DE VILANOVA fou un projecte editorial que va sorgir de determinats col·laboradors del DIARI que van intentar una democratització que no va donar-se. Fundaren el SETMANARI amb el suport econòmic d'en Miquel Adrià. El director periodista que mai exercí aquesta feina fou en Joan Rendé i actuà de fet a cap de redacció l'Eugeni Molero. El final del SETMANARI arribà quan l'editor per raons econòmiques i polítiques va vendre la capçalera a l'UCD, llavors partit de govern. La pretensió era convertir-lo en una eina al servei d'aquest partit en les eleccions municipals. La realitat fou que el convertiren en un producte, periodísticament parlant, dolent i amb una imatge més aviat dolenta. No cal dir que la castellanització fou el primer símptoma de que s'havia acabat la línia de progrés que sempre havia tingut el SETMANARI.
- (6) Celestin Freinet va ser un pedagog fundador de la Cooperativa d'Ensenyament Laic i un dels impulsors dels Moviments de l'Escola Moderna. Entre els seus nombrosos treballs en trobem diversos sobre la premsa escolar.